

Libellenfauna in het Stropersbos - 2019

Stekene - Sint-Gillis-Waas

Zuidelijke heidelibel • *Sympetrum meridionale* • ♀

© Brigitte Van Passel • Stroperbos West • 30 juni 2019

“Libellen zijn geschikt als indicatoren voor de milieukwaliteit van natte gebieden. Hun levenswijze is immers gebonden aan waterpartijen, waar ze als larve opgroeien en hun eitjes afzetten.”

beheerplan p 48

LIBELLENWERKGROEP

Waasland

deelnemers:

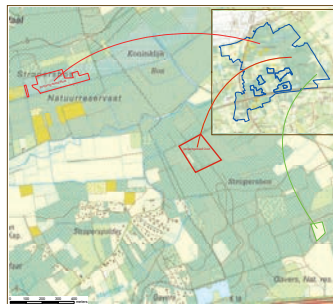
Luc Bekaert, Frank Cornelis, Hugo De Beuckeleer, Chris de Buyzer, Marian Kiefer, Kris Peeters, Brigitte Van Passel en Tom Vermeulen

Libellenfauna in het Stropersbos: een project met goedkeuring van Joris Goossens (boswachter ANB)

Inleiding

In de periode mei-september, inventariseert de Libellenwerkgroep Waasland, de afgebakende projectgebieden Stropersbos West (*Stekene*) en Stropersbos Oost (*Sint-Gillis-Waas*)* en verzamelt alle libellenwaarnemingen. In 2019 deden we dat voor het vierde jaar op rij.

*In 2015 werden natuur-beheerwerken in functie van heideherstel en -ontwikkeling uitgevoerd. We kozen ervoor om op deze plaatsen, projectgebieden af te bakenen (zie kaart).

Dit verslag is een aanvulling op de vorige verslagen 'Libellenfauna in het Stropersbos', 'Libellenfauna in het Stropersbos 2017' en 'Libellenfauna in het Stropersbos 2018'. Deze verslagen zijn te downloaden via de website [www.wakona.be/werkgroepen/Libellen/Libellenwerkgroep Waasland/Projecten](http://www.wakona.be/werkgroepen/Libellen/Libellenwerkgroep%20Waasland/Projecten).

Brigitte

1. Libellen - waargenomen soorten

Tot einde 2018 werden in totaal 43 soorten waargenomen, 18 soorten waterjuffers, 25 soorten echte libellen. (verslag Libellenfauna in het Stropersbos 2018)

In 2019 werd de Zwervende heidelibel (*Sympetrum fonscolombii*) voor het eerst waargenomen in Stropersbos West. Op het einde van het vliegseizoen, in oktober, kon Marian Kiefer nog een Zadellibel (*Anax ephippiger*) spotten.

Zwervende heidelibel (*Sympetrum fonscolombii*) behoort tot de zeldzame soorten, Zadellibel (*Anax ephippiger*) is een zeer zeldzame soort.

Geen nieuwe soorten in 2019 voor Stropersbos Oost.

De volgende tabel geeft de waargenomen soorten weer in 2016, 2017, 2018 en 2019 voor zowel Stropersbos **West** (*Stekene*) en Stropersbos **Oost** (*Sint-Gillis-Waas*). De kolom subtotaal is het resultaat van alle waarnemingen t.e.m. 2019 in **West** en **Oost**.

Einde 2019 werden voor het Stropersbos in totaal 44 soorten waargenomen, 18 soorten waterjuffers, 26 soorten echte libellen.

	2016		2017		2018		2019		subtotaal		TOTAAL
	W	O	W	O	W	O	W	O	W	O	
Zwervende pantserjuffer - <i>Lestes barbarus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tangpantserjuffer - <i>Lestes dryas</i>			x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pantserjuffer - <i>Lestes sponsa</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tengere pantserjuffer - <i>Lestes virens</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Houtpantserjuffer - <i>Chalcolestes viridis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine winterjuffer - <i>Sympecma fusca</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Koraaljuffer - <i>Ceriagrion tenellum</i>		x							x	x	x
Azuurwaterjuffer - <i>Coenagrion puella</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Variabele waterjuffer - <i>Coenagrion pulchellum</i>	x		x		x				x		x
Gaffelwaterjuffer - <i>Coenagrion scitulum</i>	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x
Watersnuffel - <i>Enallagma cyathigerum</i>	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
Kanaaljuffer - <i>Erythromma lindenii</i>									x	x	x
Grote roodoogjuffer - <i>Erythromma najas</i>	x		x		x				x	x	x
Kleine roodoogjuffer - <i>Erythromma viridulum</i>	x		x		x		x		x	x	x
Lantaarntje - <i>Ischnura elegans</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Tengere grasjuffer - <i>Ischnura pumilio</i>	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Vuurjuffer - <i>Pyrrhosoma nymphula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Blauwe breedscheenjuffer - <i>Platycnemis pennipes</i>			x		x				x		x
Zuidelijke glazenmaker - <i>Aeshna affinis</i>			x		x	x	x	x	x	x	x
Blauwe glazenmaker - <i>Aeshna cyanea</i>	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Bruine glazenmaker - <i>Aeshna grandis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vroege glazenmaker - <i>Aeshna isoceles</i>	x		x		x	x	x	x	x	x	x
Paardenbijter - <i>Aeshna mixta</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zadellibel - <i>Anax ephippiger</i>								x	x		x
Grote keizerlibel - <i>Anax imperator</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Glassnijder - <i>Brachytron pratense</i>	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Plasrombout - <i>Gomphus pulchellus</i>	x		x	x				x	x	x	x
Smaragdlibel - <i>Cordulia aenea</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vuurlibel - <i>Crocothemis erythraea</i>	x		x		x	x	x	x	x	x	x
Venwitsnuitlibel - <i>Leucorrhinia dubia</i>			x			x			x	x	x
Gevlekte witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia pectoralis</i>						x	x		x	x	x
Noordse witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia rubicunda</i>						x			x		x
Platbuik - <i>Libellula depressa</i>	x		x		x	x	x	x	x	x	x
Viervlek - <i>Libellula quadrimaculata</i>	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zuidelijke oeverlibel - <i>Orthetrum brunneum</i>	x								x		x
Gewone oeverlibel - <i>Orthetrum cancellatum</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Beekoeverlibel - <i>Orthetrum coerulescens</i>	x								x		x
Zwarte heidelibel - <i>Sympetrum danae</i>	x	x	x	x					x	x	x
Geelvlakheidelibel - <i>Sympetrum flaveolum*</i>										x	x
Zwervende heidelibel - <i>Sympetrum fonscolombii</i>				x				x	x	x	x
Zuidelijke heidelibel - <i>Sympetrum meridionale</i>	x		x		x	x	x	x	x	x	x
Bloedrode heidelibel - <i>Sympetrum sanguineum</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruinrode heidelibel - <i>Sympetrum striolatum</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenrode heidelibel - <i>Sympetrum vulgatum</i>	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Totaal	33	22	35	25	34	29	31	25	43	38	44

2. Waarnemingen Projectgebieden

In de periode mei-september hebben we met een veertiendaagse beurtrol de projectgebieden geïnventariseerd. De volgende tabellen geven de resultaten van de waargenomen soorten in de projectgebieden weer.

(www.waarnemingen.be-mijn-gebieden)

Voor 2019 werden in de periode mei-september in het projectgebied West, 30 soorten waargenomen. De Zadellibel (*Anax ephippiger*) werd op 24 oktober 2019 gezien. Dit brengt het totaal op 31 soorten.

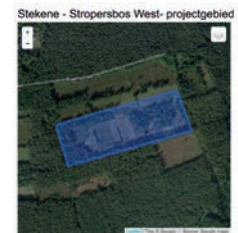
In het projectgebied Oost werden 24 soorten waargenomen. Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*) werd buiten het projectgebied gezien.

Het totaal aantal waargenomen soorten in Stropersbos **West** (43), werden ook in het projectgebied West gezien (43). (periode begin waarnemingen t.e.m. 2019)

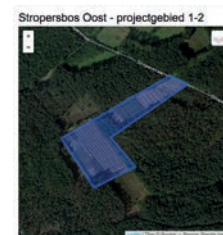
In Stropersbos **Oost** werden in totaal 37 soorten waargenomen, 34 soorten in het projectgebied Oost. Kanaaljuffer (*Erythromma lindenii*), Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*) en Kleine roodoogjuffer (*Erythromma viridulum*) werden nog niet waargenomen in het projectgebied Oost.

Geelvlekheidelibel (*Sympetrum flaveolum*) werd vóór 2007 waargenomen in Stropersbos Oost (ES77B)*, de exacte plaats is niet te achterhalen.

* Geïntegreerd bos- en natuurbeheerplan Stropers - ref 816751/R9/FVH/Mech-12 juli 2007 - 2.3.4.6 Libellen pag 48

*projectgebied Stropersbos West
januari 2019*

*projectgebied Stropersbos Oost
februari 2019*

Stropersbos West - projectgebied

	01/05 12/05	13/05 26/05	27/05 09/06	10/06 23/06	24/06 07/07	08/07 21/07	22/07 04/08	05/08 18/08	19/08 01/09	02/09 15/09	16/09 30/09	laatst gezien
Zwervende pantserjuffer - <i>Lestes barbarus</i>				x	x	x	x	x	x	x		2019
Tangpantserjuffer - <i>Lestes dryas</i>				x	x			x				2019
Gewone pantserjuffer - <i>Lestes sponsa</i>				x	x	x	x					2019
Tengere pantserjuffer - <i>Lestes virens</i>					x	x	x	x	x	x		2019
Houtpantserjuffer - <i>Chalcolestes viridis</i>					x	x	x	x	x	x	x	2019
Bruine winterjuffer - <i>Sympetma fusca</i>	x	x			x	x	x	x	x			2019
Koraaljuffer - <i>Ceriatrigonia tenellum</i>												2014
Azuurwaterjuffer - <i>Coenagrion puella</i>	x	x	x	x	x	x	x	x				2019
Variabele waterjuffer - <i>Coenagrion pulchellum</i>												2018
Gaffelwaterjuffer - <i>Coenagrion scitulum</i>			x	x	x	x	x	x				2019
Watersnuffel - <i>Enallagma cyathigerum</i>			x	x		x	x	x	x	x		2019
Kanaaljuffer - <i>Erythromma lindenii</i>												2015
Grote roodoogjuffer - <i>Erythromma najas</i>												2018
Kleine roodoogjuffer - <i>Erythromma viridulum</i>						x	x	x	x			2019
Lantaarntje - <i>Ischnura elegans</i>		x	x	x	x	x	x	x				2019
Tengere grasjuffer - <i>Ischnura pumilio</i>									x			2019
Vuurjuffer - <i>Pyrrosoma nymphula</i>	x	x	x	x								2019
Blauwe breedscheenjuffer - <i>Platycnemis pennipes</i>												2017
Zuidelijke glazenmaker - <i>Aeshna affinis</i>					x	x	x	x				2019
Blauwe glazenmaker - <i>Aeshna cyanea</i>							x		x	x		2019
Bruine glazenmaker - <i>Aeshna grandis</i>					x	x	x	x				2019
Vroege glazenmaker - <i>Aeshna isoceles</i>		x		x	x							2019
Paardenbijter - <i>Aeshna mixta</i>					x	x	x	x	x	x	x	2019
Zadellibel - <i>Anax ephippiger</i>												2019
Grote keizerlibel - <i>Anax imperator</i>		x	x	x	x	x	x	x	x			2019
Glassnijder - <i>Brachytron pratense</i>		x										2019
Plasrombout - <i>Gomphus pulchellus</i>	x				x							2019
Smaragdlibel - <i>Cordulia aenea</i>	x	x			x							2019
Vuurlibel - <i>Crocothemis erythraea</i>				x	x	x	x	x				2019
Venwitsnuitlibel - <i>Leucorrhinia dubia</i>												2017
Gevlekte witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia pectoralis</i>												2018
Noordse witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia rubicunda</i>												2018
Platbuik - <i>Libellula depressa</i>		x	x	x	x							2019
Viervlek - <i>Libellula quadrimaculata</i>	x	x	x	x	x	x	x	x				2019
Zuidelijke oeverlibel - <i>Orthetrum brunneum</i>												2016
Gewone oeverlibel - <i>Orthetrum cancellatum</i>			x	x	x	x	x	x	x			2019
Beekoeverlibel - <i>Orthetrum coerulescens</i>												2016
Zwarte heidelibel - <i>Sympetrum danae</i>												2017
Geelvlakheidelibel - <i>Sympetrum flaveolum</i>												
Zwervende heidelibel - <i>Sympetrum fonscolombii</i>					x			x	x			2019
Zuidelijke heidelibel - <i>Sympetrum meridionale</i>					x	x	x	x	x		x	2019
Bloedrode heidelibel - <i>Sympetrum sanguineum</i>				x	x	x	x	x	x	x		2019
Bruinrode heidelibel - <i>Sympetrum striolatum</i>					x	x	x	x	x	x	x	2019
Steenrode heidelibel - <i>Sympetrum vulgatum</i>												2018
Totaal	6	10	9	15	24	20	21	21	15	8	4	43

Stroopersbos Oost - projectgebied

	01/05 12/05	13/05 26/05	27/05 09/06	10/06 23/06	24/06 07/07	08/07 21/07	22/07 04/08	05/08 18/08	19/08 01/09	02/09 15/09	16/09 30/09	laatst gezien
Zwervende pantserjuffer - <i>Lestes barbarus</i>				x	x	x	x		x	x	x	2019
Tangpantserjuffer - <i>Lestes dryas</i>				x	x	x	x		x			2019
Gewone pantserjuffer - <i>Lestes sponsa</i>					x	x						2019
Tengere pantserjuffer - <i>Lestes virens</i>					x		x		x	x	x	2019
Houtpantserjuffer - <i>Chalcolestes viridis</i>					x				x		x	2019
Bruine winterjuffer - <i>Sympecma fusca</i>	x	x		x							x	2019
Koraaljuffer - <i>Ceriagrion tenellum</i>												2016
Azuurwaterjuffer - <i>Coenagrion puella</i>				x	x							2019
Variabele waterjuffer - <i>Coenagrion pulchellum</i>												
Gaffelwaterjuffer - <i>Coenagrion scitulum</i>				x								2019
Watersnuffel - <i>Enallagma cyathigerum</i>									x			2017
Kanaaljuffer - <i>Erythromma lindenii</i>												
Grote roodoogjuffer - <i>Erythromma najas</i>												
Kleine roodoogjuffer - <i>Erythromma viridulum</i>												
Lantaarntje - <i>Ischnura elegans</i>		x		x	x							2019
Tengere grasjuffer - <i>Ischnura pumilio</i>												2018
Vuurjuffer - <i>Pyrrhosoma nymphula</i>		x										2019
Blauwe breedscheenjuffer - <i>Platycnemis pennipes</i>												
Zuidelijke glazenmaker - <i>Aeshna affinis</i>							x	x		x		2019
Blauwe glazenmaker - <i>Aeshna cyanea</i>												2018
Bruine glazenmaker - <i>Aeshna grandis</i>									x	x		2019
Vroege glazenmaker - <i>Aeshna isoceles</i>				x								2019
Paardenbijter - <i>Aeshna mixta</i>								x		x	x	2019
Zadellibel - <i>Anax ephippiger</i>												
Grote keizerlibel - <i>Anax imperator</i>				x	x	x	x					2019
Glassnijder - <i>Brachytron pratense</i>	x	x										2019
Plasrombout - <i>Gomphus pulchellus</i>												2017
Smaragdlibel - <i>Cordulia aenea</i>												2018
Vuurlibel - <i>Crocothemis erythraea</i>												2018
Venwitsnuitlibel - <i>Leucorrhinia dubia</i>												2018
Gevlekte witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia pectoralis</i>												2018
Noordse witsnuitlibel - <i>Leucorrhinia rubicunda</i>												
Platbuik - <i>Libellula depressa</i>		x										2019
Viervlek - <i>Libellula quadrimaculata</i>				x	x							2019
Zuidelijke oeverlibel - <i>Orthetrum brunneum</i>												
Gewone oeverlibel - <i>Orthetrum cancellatum</i>				x	x	x	x		x			2019
Beekoeverlibel - <i>Orthetrum coerulescens</i>												
Zwarte heidelibel - <i>Sympetrum danae</i>												2017
Geelvlakheidelibel - <i>Sympetrum flaveolum</i>												
Zwervende heidelibel - <i>Sympetrum fonscolombii</i>									x			2019
Zuidelijke heidelibel - <i>Sympetrum meridionale</i>					x				x		x	2019
Bloedrode heidelibel - <i>Sympetrum sanguineum</i>			x	x	x	x	x	x	x	x	x	2019
Bruinrode heidelibel - <i>Sympetrum striolatum</i>								x	x	x	x	2019
Steenrode heidelibel - <i>Sympetrum vulgatum</i>					x				x			2019
Totaal	2	5	1	11	13	7	9	1	14	6	8	34

3. *Winnaars en verliezers in 2019*

Het was een vreemd libellenjaar, de droogte van de vorige jaren had blijkbaar toch sporen nagelaten.

Het was een moeilijk jaar voor veel algemene soorten. Met uitzondering van de pantserjuffers, deden vooral de waterjuffers het heel slecht. De aantallen lagen een heel stuk lager dan de voorbije jaren.

Pantserjuffers; Zwervende pantserjuffer (*Lestes barbarus*), Tangpantserjuffer (*Lestes dryas*), Tengere pantserjuffer (*Lestes virens*) en Bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*) deden het dan weer opvallend goed,

“Het genus Lestes is droogtetolerant en komt vaak voor bij vennen en plassen die in de zomer geheel of gedeeltelijk droogvallen.” (De vlinderstichting)

De Zuidelijke glazenmaker (*Aeshna affinis*) werd, na het succes van vorig jaar, ook in juli en augustus 2019 opnieuw waargenomen.

Van de Zuidelijke heidelibel (*Sympetrum meridionale*) werden voor het eerst pas uitgeslopen exemplaren waargenomen. We kunnen nu met zekerheid zeggen dat er in het Stropersbos een populatie aanwezig is.

De Zwervende heidelibel (*Sympetrum fonscolombii*) was een nieuwkomer voor Stropersbos West en werd slecht éénmaal (2017) waargenomen in Stropersbos Oost.

2019 was het jaar van de Zadellibel (*Anax ephippiger*) en Marian zag op 24 oktober een mannetje voorbijvliegen. Een nieuwe soort voor het Stropersbos.

Jammer genoeg zijn er ook verliezers.

Geen witsnuitlibellen in 2019. De larven overwinteren twee maal, iets om naar uit te kijken in 2020.

De Zwarte heidelibel (*Sympetrum danae*), een doelsoort* voor doelsysteem I - zoetwatergemeenschap en doelsysteem II - rietland en ruigte werd ook in 2019 niet meer waargenomen.

* Geïntegreerd bos- en natuurbeheerplan Stropers - ref 816751/R9/FVH/Mech-12 juli 2007 - 2.3.4.6 Libellen pag 65

Zadellibel - man
© Marian Kiefer

Zwervende pantserjuffer • *Lestes barbarus* • ♂
© Brigitte Van Passel • Stroperbos West • 24 juni 2019

Tengere pantserjuffer • *Lestes virens* • ♀
© Tom Vermeulen • Stroperbos West • 21 juli 2019

Tangpantserjuffer • *Lestes dryas* • ♂
© Hugo De Beuckeleer • Stroperbos Oost • 22 juni 2019

Bruine winterjuffer • *Sympecma fusca* • ♀

© Marian Kiefer • Stroperbos West • 29 juli 2019

Zuidelijke glazenmaker • *Aeshna affinis* • ♂

© Tom Vermeulen • Stroperbos West • 21 juli 2019

Zuidelijke glazenmaker • *Aeshna affinis* • ♀

© Gaston Sallaets • Stroperbos West • 24 juli 2019

Zuidelijke heidelibel • *Sympetrum meridionale* • ♂
© Marian Kiefer • Stroperbos Oost • 23 augustus 2019

Zuidelijke heidelibel • *Sympetrum meridionale* • ♀
© Frank Cornelis • Stroperbos West • 29 augustus 2019

Zwerfende heidelibel • *Sympetrum fonscolombii* • ♂
© Brigitte Van Passel • Stroperbos West • 24 juni 2019

Zwerfende heidelibel • *Sympetrum fonscolombii* • ♀
© Frank Cornelis • Stroperbos West • 29 augustus 2019

4. Sfeerbeelden 2019

Marian Kiefer - Etienne De Schrijver (boven) - Eric Van Hul (onder)

*Stropersbos West - 30 juni 2019
Libellenexcursie
i.s.m. Natuurstudiewerkgroep Waasland-Noord*

Bloedrode heidelibel (Sympetrum sanguineum)
prooi van een
Roodbaardroofvlieg (Eutolmus rufibarbis)

